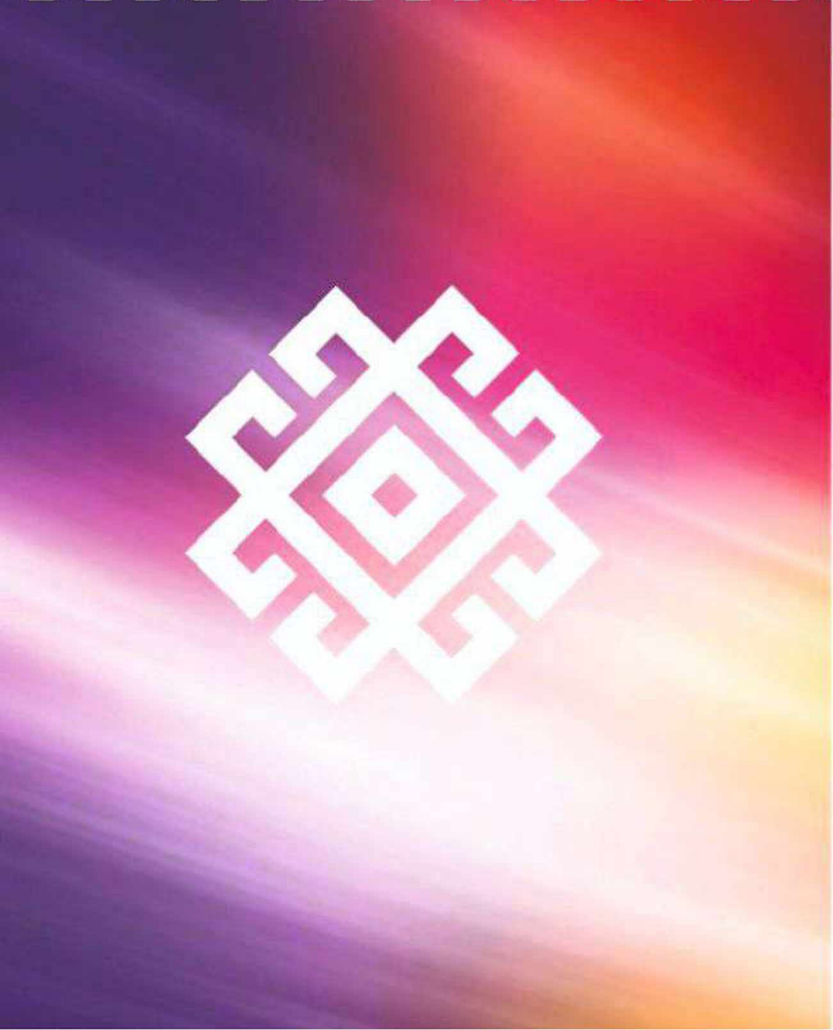

№3
2024

ЎЗБЕКСТАН МАМЛЕКАТЛИК КОНСЕРВАТОРИЯСИ
НОКИС ФИЛИАЛИ

MUSIQ VA SAN'AT AJBO KOTNOHASI | БЕЎТХИҚ ХУՅՈՒՔԻ Ի ԿՈՅՈՒՇԵՐԱ | BULLETIN OF MUSIC AND ART

MUZÍKA HÁM KÓRKEM ÓNER XABARSHÍSÍ

ILIMY - METODIKALÍQ JURNAL

**ÓZBEKSTAN RESPUBLIKASÍ JOQARÍ BILIMLENDIRIW,
ILIM HÁM INNOVACIYALAR MINISTRILIGI**

ÓZBEKSTAN RESPUBLIKASÍ MÁDENIYAT MINISTRILIGI

**ÓZBEKSTAN MÁMLEKETLIK KONSERVATORIYASÍ
NÓKIS FILIALÍ**

**MUZÍKA HÁM KÓRKEM ÓNER
XABARSHÍSÍ**

Ilimiy-metodikaliq jurnal

MUSIQA VA SAN'AT AXBOROTNOMASI

Ilmiy-uslubiy jurnal

ВЕСТНИК МУЗЫКИ И ИСКУССТВА

Научно-методический журнал

BULLETIN OF MUSIC AND ART

Scientific-methodical journal

№ 3/2024

1990-2000-JÍLLARDAĞÍ QARAQALPAQ DRAMATURGIYASÍ HAQQÍNDÁ **Bekbergenova Z.**

ÓzRIAQQb Qaraqalpaq gumanitar ilimler ilim-izertlew instituti

Annotaciya: Maqalada 1990-2000-jıllardağı qaraqalpaq dramaturgiyası tarawında qaraqalpaq dramaturgleri menen tuwısqan xalıqlar dramaturgleriniń milliy teatrlarımızda saxnalastırılğan ayırım dramalıq, komediyalıq hám tragediyalıq shıǵarmaları ideya-tematikalıq, janrlıq hám kórkemlik jaqtan obzorlıq xarakterde sóz etilip, tiyisli juwmaqlar jasalğan.

Gilt sózler: janr, drama, komediya, tragediya, syujet, konflikt, obraz, xarakter.

Аннотация: В статье проделана относительные заключения в области каракалпакской драматургии 1990-2000 гг, каракалпакские драматурги с драматургами родственных народности, совместно в национальном театре поставили некоторые драматические, комедейные и трагические произведения в обзорном характере, рассматривается художественная сторона идеи и тематики жанра.

Ключевые слова: жанр, драма, комедия, трагедия, сюжет, конфликт, образ, характер.

Annotation: The article makes relative conclusions in the field of Karakalpak drama of 1990-2000, Karakalpak playwrights with playwrights of related nationalities, together at the national theater staged some dramatic, comedic and tragic works in a review nature, the artistic side of the idea and theme of the genre is considered.

Key words: genre, drama, comedy, tragedy, plot, conflict, image, character.

Qaraqalpaq ádebiyatında dramalıq shıǵarmalar ádebiyattıń belgili janrı sıpatında 1930-jıllarda payda bolıp,sonnan baslap óz rawajlanıw jolına iye bolıp kiyatır. Dramanıń basqa janrlardan principial ózgesheligi: a) waqıya ayrıqsha dramalıq sıpatqa iye bolıp, tamashagóydiń dıqqatın dinamikalıq xakteri menen biylep aladı. Drama qaharmanlarınń xarakterleriniń bir-biri menen soqlıǵısıwlarınń nátiyjesinde olardıń ishki dúnyası ashıp beriledi; b) háreket birliginiń saqlanıwında izbe-izlik kúshli bolıp,bul qatań talap etiledi.

Dramadağı háreket bir maqsettiń átirapında bolıwı kerek hám oǵan qosımsha waqıyalar jat. Baslı pikir sol tiykargı qaharmannıń táǵdirine qaratılǵan boladı. Dramalıq qaharman sózde emes, iste kóriniwi kerek;) drama saxnaǵa arnalıp jazıladı hám ol ótken waqıyanı tamashagóylerdiń kóz aldına tap házir bolıp atırǵanday etip elesletedi. Mine, usı belgiler házirgi qaraqalpaq dramalıq shıǵarmalarına da tán ózgeshelik esaplanadı.

Qaraqalpaq ádebiyatında payda bolǵan dáslepki dramalıq shıǵarmalar eń aldǵı menen tuwısqan xalıqlar ádebiyatınıń dástúrlerin dóretiwshilik usılda keńnen qollanıw hám dawam etiw arqalı ósip jetilisti. Dáslepki dramalıq shıǵarmalarda jańa turmısqa talpınǵan hám erkinlikke, bilim alıwǵa qushtar adamlardıń obrazları kórkem sáwlelendi. Ásirese, S.Majitov, Q.Áwezov, Á.Óteпов, J.Aymurzaev, M.Dáribaev, N.Dáwqaraevlar bul iste úlken belsendilik kórsetti. Bunnan keyingi jıllarda J.Aymurzaev, S.Xojaniyazov, T.Jumamuratov, P.Tilegenov, T.Seytjanovlar dramaturgiya janrın rawajlandırıwda jemisli miynet etti. Al, 1980-jıllardan baslap K.Raxmanov, O.Ábdiraxmanov, Q.Mátmuratov, A.Utaliev, Q.Ábdireymov, M.Nızanov, S.Jumaǵulovlardıń dramalıq shıǵarmaları respublikalıq gazeta-jurnal betlerinde járiyalanıp, ayırımları qol jazba túrinde saxnalastırılıp, tamashagóylerge kórsetildi. Sonday-aq, sońǵı jılları tuwısqan xalıqlardıń klassikalıq dramaturgiyasınan hám de batıs evropa xalıqları ádebiyatınan dramalıq shıǵarmalar qaraqalpaq tiline awdarılıp, milliy teatrlarımızda saxnalastırılıp, tamashagóylerde úlken qızıǵıwshılıq payda etti.

Elimiz ğarezsizlikke eriskennen soń dramaturgiya janrı shıǵarmalarında tariyxıy hám realistlik obrazlardı jaratıwǵa hám tamashagóylerge ótkendegi ata-babalarımızdıń basıp ótken ómir jolın hám xızmetlerin tanıstırıwǵa úlken imkaniyat jaratıldı. Jáne de, házirgi qaraqalpaq dramaturgiyasında eń jaqsı dramalıq shıǵarmalar esaplangan J.Aymurzaevtıń «Aygúl-Abat», «Berdaq», S.Xojaniyazovtıń «Súymegenge súykenbe», P.Tilegenovtıń «Ámiw qaharmanları», «Insan táǵdiri» pesaları rus, ózbek, qırǵız, túrkmen, qazaq tillerine awdarılıp, kóplegen ellerge belgili boldı. 1990-jıllardan baslap K.Raxmanovtıń «Injıqtıń muxabbatı», «Kelin», Q.Mátmuratovtıń «Ómirbek hám tazsha», Shańǵıtbaev, Bayseyitov, Muhammedovtıń «Úsh boydaq», B.Baymurzaevtıń «Báddiwa» h.t.b. dóretpeleri tuwısqan xalıqlar saxnasınan orın aldı.

Házirgi dáwirdegi qaraqalpaq dramaturgiyasınıń rawajlanıwınıń saǵaları xalıq awız eki dóretiwshiligi menen tıǵız baylanısta kórinedi. Mısalı: Berdaq atındaǵı Qaraqalpaq mámleketlik akademiyalıq muzikalı teatrında xalıq ertekleri tiykarında «Ómirbek hám tazsha» hám «Toǵız tońqıldaq, bir shıńkildek», xalıq dástanları tiykarında «Sháryar» hám «Ǵarip ashıq» pesaları saxnalastırılıp, tamashagóyler tárepinen úlken qızıǵıwshılıq penen kútip alındı. Jáne de, drama, opera avtorlarınıń tariyxıy hám realistlik obrazları jaratıwǵa dıqqat awdarǵanlıǵı úlken jańalıq boldı. Máselen, N.Muhamedinovtıń «Ájiniyaz» operasında shayır Ájiniyazdıń obrazı, A.Utalievtıń «Ernazar alakóz» dramasında Ernazardıń, Qumar analıqtıń obrazları, «Ádalatqa qıyanet» dramasında Allayar Dosnazarovtıń obrazları sheberlik penen dóretildi. Bul saxnalıq shıǵarmalardıń hár birinde xalıqtıń iygilikli isleri ushın janın pidá etken tariyxıy qaharmanlardıń xarakterleri menen is-háreketleri oǵada isenimli súwretlendi.

Ǵárezsizlik dáwirindegi qaraqalpaq dramaturgiyasınıń rawajlanıwındaǵı jáne bir áhmiyetli másele – bul jámiyetlik turmıstaǵı waqıyalar qanday júz bergen bolsa, olardı dóretiwshilik usıl menen kórkem súwretlewden ibarat boldı. Bunıń ayqın mısalı retinde Q.Mátmuratovtıń «Bes kúnlik dúnya», «Bir úyde eki ómir», A.Allamuratovtıń «Zawal» J.Xojanovtıń «Qońsınıń qızı», K.Raxmanovtıń «Injıqtıń muhabbatı», B.Baymurzaevtıń «Pálektiń gárdishi» h.t.b. atap ótsek boladı. Dramaturgler ózleriniń dramalıq shıǵarmalarında sharayat penen xarakterdiń arasındaǵı baylanıslardı súwretlewler arqalı jámiyetlik turmısta bolıp atırǵan mashqalalı máselelerdi ortaǵa qoyıwǵa hám onıń sheshimin tabıwǵa, ásirese, unamsız illetlerdi áshkara etip, jámiyetlik turmıstıń rawajlanıwına, adamlardıń progressiv ideyada qalıplesiwine járdem beriwge háreket etti. Máselen, B.Baymurzaevtıń «Báddiwa» pesasınıń bas qaharmanınıń turmısqa jeńil qarawı sebebinen, átirapındaǵı bir neshe adamlardıń sátsızlıkke hám baxıtsızlıqqa ushırawı ashınarlı túrde súwretlendi. Onıń oysızlıǵı hám aqılsızlıǵı sebebinen ata-anasınıń jábir shegiwi, eń sońında sol jigittiń araqxor bolıp ketiwi sóz etiledi. Dramanıń ideya-tematikası hám syujeti oǵada úlken máseleni – adam xarakteriniń qalıplesiwindegi ar-hújdan, adamgershilik hám insanıyılıq máselelerdi ortaǵa qoyadı.

1990-2000-jıllarǵa kelip dramaturglerimiz jámiyetlik turmıstıń mashqalalarınan kelip shıǵıp, dáwirdiń talabına sáykes temalardı pesalarında kórkem sáwlelendiriwge háreket etti. Atap ótetuǵın bolsaq, Berdaq atındaǵı Qaraqalpaq mámleketlik akademiyalıq muzikalı teatrınıń 1990-2000-jıllardaǵı repertuarında 45 pesa orın aldı. Solardan «Temir qatın» (Baybekov), «Xoja Nasreddin ólmeyjaq» (Sh.Alimov), «Atı óshsin» (G.Garip), «Aleko», «Jıǵılǵanǵa judırıq», «Saxıpqıran» (A.Aripov), «Qıyamet erkek» h.t.b. pesalar tuwısqan xalıqlar dóretpeleri bolsa, qalǵanları qaraqalpaq dramaturglerine tiyisli boldı. Atap ótilgen jıllarda teatrda K.Raxmanov, S.Xojaniyazov, B.Baymurzaev, hám Q.Mátmuratovlardıń p'esaları jiyi kórsetildi. Lekin, búgingi kúнге kelip, 1990-2000-jıllardaǵıday teatr jámaáti menen dramaturglerdiń ózara baylanısın kúsheytiwdiń zárúrligi seziledi. 1994-1995 jıllardan beri teatr saxnasında «Sawǵa» kórsetiwı belgili orın iyeledi. Hár bayram sayın hám belgili sánelerde qoyılıp kiyatırǵan «Sawǵa»nın tamashagóyleri kóbeydi. Ásirese, turmıs hádiyseleri «Shamurat shou», «Er adamlar baleti», «Shontıq shayır» h.t.b.atamalardaǵı kórsetiwlerde óz áhmiyetine iye boldı. Lekin, jasıratuǵın joq, 2000-jıllardaǵı «Sawǵa» kórsetiwiniń 8-mart hám 21-martqa arnalǵan repertuarlarınıń ózgertilmesten, birdey kóriniste beriliwi, tamashagóylerdiń qızıǵıwshılıǵın azı-kem bolsa da páseytkenligi sır emes. Al, teatrdiń 1990-2000-jıllardaǵı repertuarınan orın alǵan pesalar búgingi dáwirge say dárejede jaratıldı. 2002-jılı «Qáriyalar jılı» K.Raxmanovtıń «Jaralı júrekler», «Ólim jazası» pesaları saxna repertuarınan orın alıp, olardıń premyerası bolıp ótti.

Dramaturgiyadaǵı jáne bir úlken jetiskenlik 1992-jılı Berdaq atındaǵı qaraqalpaq Mámleketlik teatrı Túrkmensstandaǵı Orta Aziya hám Qazaqstan Xalıqlar Festivalına qatnastı. Onda aktrisa Jumagúl Saǵındıqova «Gúlshara» obrazın jaratqanlıǵı ushın «Eń jaqsı hayal» sıylıǵın alıwǵa miyasar boldı. Al, 1993-jılı Tashkentte bolıp ótken «Mejdunarodnaya Festival teatra Vostoka Zapada» kóriketanlawında A.Allamuratovtıń «Zawal» dóretpesi jaqsı bahalandı. 1996-jılı A.Aripovtıń «Saxıpqıran» p'esası saxnalastırılıp, aktyor B.Uzaqbergenov «Eń jaqsı Ámir Timur» sıylıǵına iye boldı.

Jáne de, 1991-2000-jılları teatr jámaáti Tashkentte ótkerilgen mádeniyat kúnlerine belsene qatnastı. 2000-jılı Almatada bolıp ótken mádeniyat kúnlerinde «Ájiniyaz» operası

menen, Tashkenttegi mádeniyat kúnlerinde «Ájiniyaz» operası hám «Ǵárip ashıq» piesası menen qatnasıp, unamlı baháǵa iye boldı. Tap usı 2000-jılı Tashkentte «Injıqtıń muxabbatı» piesası qoyıldı.

Teatr aktyorları 2002-jıldıń aprel ayında Tashkentte ótkerilgen «Sarqısap 20» teatrları kórik-tańlawında S.Xojaniyazovtıń «Súymegenge súykenbe» muzıkalı komediyası menen qatnastı. Bunda Ǵodalaq obrazın oynaǵan B.Uzaqbergenovtıń, Parshagúl obrazında M.Ismaylovanıń, Tóre obrazında Ó.Qosimbetovlardıń miynetleri joqarı bahalandı.

Dramaturgiyanıń rawajlanıwında jáne bir áhmiyetli másele – bul «Jas tamashagóyler teatrı aktyorlarınıń xızmetleri menen baylanısı. «Jas tamashagóyler teatırında» 2001-jılı 4 piesa saxnalastırıldı. Solardıń biri Qıdırbay Xalmuratov avtorlıǵındaǵı «Jaza» piesası, jáne de, ǵárezsizligimizdiń 10 jıllıǵına baǵışlanıp A.Utalievtıń saxnalastırılǵan «Haqtan tógilgen qan», Alpısbay Sultanovtıń avtorlıǵında, B.Ótebaev rejissyorlıǵında «Allayar Dosnazarovtıń ómiri haqqında» dóretpeler teatr saxnasınan orın alıp, xalqımızdıń dıqqatına usınıldı.

Sońǵı jıllarda teatr jámiyeti óz ústinde jemisli miynet etip, úlken jetiskenliklerge eristi. Tuwısqan respublikalarda da óz tamashagóylerine iye boldı. Máselen, satirik jazıwshı M.Nızanovtıń «Eki dúnyanıń áweresi» komediyalıq shıǵarması dáslep ózimizdiń mámleketlik teatırımızda 1991-jılı saxnalastırılǵan bolsa, sońınan Tashkenttegi Hamza (házirgi ózbek milliy Akademiyalıq) teatırında saxnalastırıldı. Sońınan Andijan teatırında da ózbek tilinde saxnaǵa qoyıldı. Sonday-aq, dramaturg S.Jumaǵulovtıń «Ekstrasens», «Kúyewińdi berip tur», «Adamlar qalay buzılǵan» dramalıq shıǵarmaları S.Xojaniyazov atındaǵı jas tamashagóyler teatırında hám Á.Xalimov atındaǵı Xojeli xalıq teatırında da saxnalastırılıp qoyıldı. Hátteki, dramaturgtıń «Ekstrasens» komediyası 1998-jılı Túrkmenda tamashagóyler tárepinen úlken qızıǵıwshılıq penen tamashalandı. Bul jemisli miyneti ushın dramaturg S.Jumaǵulov sol jılı Qaraqalpaqstan Respublikası Jazıwshılar awqamı sıylıǵınıń laureatı boldı. Bul komediyanı Túrkmén klassigi Seytnazar Seydin atındaǵı mámleketlik Charjaw muzıkalı drama teatırında rejisser Murod Xakimov saxnalastırǵan bolsa, bas rolde B.Qudayberdiev oynadı. Al, «Kúyewińdi berip tur»

komediyasi bolsa Qashqadár'yadaǵı M.Toshmuhammedov atındaǵı muzıkalı drama teatrında saxnalastırılıp, kórsetildi.

Sonday-aq, talantlı dramaturg Q.Mátmuratovtıń «Bir úyde eki ómir» (rejisser A.Sharipov), Sh.Seytovtıń «Xalqabad» romanı tiykarında jazılǵan «Qutlı jol» dramascenirovkası (B.Baymurzaev), «Ómirbek hám tazsha» komediyası (B.Nazarımbetov), «Aq tekesh hám kók tekesh» (R.Tóreniyazov), «Sháryar» dástanı tiykarında jazılǵan draması (B.Baymurzaev) hám de «Ákeli jetimler» (Q.Abdireymov) tragediyası hám draması jámiyetshiligimizge usınılıp, óziniń unamlı bahalarına iye boldı.

B.Baymurzaev sońǵı jılları iri-iri saxnalıq shıǵarmalardı saxnalastırıwshı rejissyor hám dramaturg sıpatında tanıldı. Usı kúnge deyin onıń eki úlken shıǵarması «Báddiwa» (2000) hám «Pálektiń gárdishi» (2001) dramaları saxnalastırılıp kórsetildi. Kóp uzamay, Tashkent qalasınıń bir qatar akademiyalıq teatr saxnalarında qoyılıp, Ózbekstan televideniesi arqalı da kórsetildi. Bul eki dramaǵa sáwlelengen insanıylıq tuyǵılar, hár túrli qaharmanlardıń obrazları hám xarakterlerdiń shańaraqta, jámiyette tutqan ornı, adam ómirindegi bilip-bilmey islegen gúnaları, qáteshilikleri tamashagóylerdiń kóz aldında janlı sáwlelenip, olardan ózlerinshe juwmaq shıǵarıp, durıs pikirlewge úndep otıratuǵınlıǵı anıq. Belgili shayır hám dramaturg K.Raxmanovtıń sońǵı jıllarda dóretken «Táǵdir soqqısı» draması da dıqqatqa ılayıq boldı. Jáne de, shayır hám jurnalist A.Óteniyazovanıń «Úmit ushqını», «Muhabbet hám gázep», «Jigittiń ıǵbalı bersin» piesaları Qaraqalpaqstan televideniesinde «Atalar sózi-aqıl» kórsetiwinde berildi. Usı avtordıń «Jumbaǵı kóp dúnya bul» videoscenariyası «Ámiwdárya» jurnalınıń 2000-jıl, 2-sanında jariq kórdi. Bul videoscenariya hám televidenie arqalı kórsetilgen p'esalarımız da búgingi kúnge kelip qaraqalpaq dramaturgiyasınıń jańalıǵı bolıp esaplanadı. Sońǵı jıllardaǵı dramaturgiya janrınıń rawajlanıwına salmaqlı úles qosqan dramaturglerimizdiń biri A.Utalievtıń «Ernazar ala kóz», «Ámir Timurdıń bir kúni», «Sultan Jaloliddin» dramaları baspa sózde ózbek, qazaq hám qaraqalpaq tillerinde jariq kórdi. Avtordıń «Sultan Jaloliddin» tariyxıy draması S.Xojaniyazov atındaǵı jas tamashagóyler teatrınıń repertuarınan orın aldı. Dramaturg A.Utalievtıń bul úsh shıǵarmasın trilogiya dep atasaq ta boladı. Bul piesalardıń bas qaharmanları – Sultan Jaloliddin, Ámir Temur hám Ernazar

Alakózlerdiń xarakteri, islegen isleri birin-biri baylanıstırıp turǵanday. Óytkeni, olar xalıqtı azatlıqqa, awızbirshilikke, ádalatlıqqa hám doslıqqa shaqıradı.

Jas tamashagóyler teatrında 2000-jılları elimizde júz berip atırǵan ekologiyalıq mashqalalardı sóz etiwshi J.Xojanovtıń «Batır haqqında ertek» ertek-spektakli, adamlardı qorshaǵan ortalıǵımızdı hám hayǵanatlar dúnyasın qorǵawǵa shaqırıwshı «Jolbarıstıń ármanı» ertek-piesa, Á.Ótepbergenovtıń náshebentlik mashqalalarına arnalǵan «Alasat maydanında», K.Raxmanovtıń «Abıyǵa-babıy» piesaları teatr saxnasınan orın aldı.

Jaslardı eli-xalqın hám ana watandı súyiwge, ata-babalarımızdıń basıp ótken jolların ardaqlaytuǵın, bilim sırların iyelegen, siyasiy jaqtan shınıqqan, sap deneli etip tárbiyalawda teatr tiykarǵı orındı iyeleydi.

1990-jılı Qaraqalpaq Mámleketlik «Quwırshaq teatrı» ashıldı. Teatrdıń ashılıwı máresimine baylanıshı shayır hám jazıwshı K.Karimovtıń «Arıq mergen» piesası saxnalastırılıp, kishkenelerimizge úlken sawǵa boldı. Q.Mátmuratovtıń «Aq tekesh hám kók tekesh», M.Begimovtıń «Bódene hám túlki» ertekpiesaları teatr saxnasınan orın aldı.

Balalar dramaturgiyası búgingi kúnge kelip tuwısqan xalıqlar hám jergilikli dramaturglerimizdıń shıǵarmaları menen bayımaqta. Mısalı, Sergey Mixalkovtıń «Úsh toray», Speralskiydiń «Tań qalarlıq jarıs», Xusainovtıń «Kerek bolǵanı kerek», Orlovtıń «Altın shóje», Polivanovanıń «Ayıwdıń kewilli balaları», K.Xalilaevtıń «Ótirikshi túlkishek» h.t.b. ertek spektaklleri qaraqalpaq balalar dramaturgiyasında óz ornına iye boldı. Jáne de, xalıq ápsanaları tiykarında M.Begimov tárepinen saxnalastırılǵan O.Ábdiraxmanov avtorlıǵındaǵı «Gúldirsın», A.Esimbetov avtorlıǵındaǵı «Duwalanǵan qala» spektaklleri de balalarımızǵa úlken sawǵa boldı.

Juwmaqlastırıp aytqanda, 1990-2000-jıllardaǵı dramaturgiya janrı ideya-tematikalıq jaqtan bir qansha óskenligi bayqaladı. Elimiz ǵárezsizligin jırlawǵa, xalıqtıń patriotlıq sezimlerin súwretlewge, ásirese, ósip kiyatırǵan jaslarımızdı iyman-insapqa, joqarı adamgershilikli pazıyetlerge tárbiyalawǵa baǵdarlanǵan dóretpeler teatrlarımız saxnalarında kórsetilip, keń jurtshılıqtıń názerine usınılıp kelinbekte. Dramalıq shıǵarmalar tek saxnada ǵana emes al, televidenie, gazeta-jurnal betlerinde de járiyalanıp atır. Bul qaraqalpaq dramaturgiyasınıń hár tárepleme rawajlanıp atırǵanlıǵınan derek

beredi. Keleshekte de, dramaturg, rejissyor hám tamashagóylerdiń talaplarına sáykes piesalarımızdıń teatrlarımız saxnalarından turaqlı orın alıp, tamashagóylerimizdiń dıqqat-itibarında boladı degen úmittemiz.

Paydalanılğan ádebiyatlar:

1. Бекбергенова З. У. Изучение в каракалпакской фольклористике репертуара жырау и их кобыза //Вестник науки и образования. – 2019. – №. 22-1 (76). – С. 67-70.
2. Utepovna B. Z. To the Question of the Author's Word and the Image of the Author //Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry. – 2021. – Т. 12. – №. 8.
3. Бекбергенова З.У. Эпик талкинда икки овозли нуткни ифодалаш назарий асослари //Международный журнал Искусство слова. – 2021. – Т. 4. – №. 2.
4. Бекбергенова З. У. К проблеме коммуникативной и художественно-эстетической функции диалогической речи (на материале романов каракалпакских писателей) //European journal of literature and linguistics. – 2017. – №. 1. – С. 55-59.
5. Бекбергенова З. У. Двуголосое слово как основной компонент речи прозаических произведений Т. Каипбергенова //Вестник Южно-Уральского государственного гуманитарно-педагогического университета. – 2013. – №. 8. – С. 126-135.
6. Бекбергенова З. У. ПОРТРЕТНОЕ ОПИСАНИЕ В КАРАКАЛПАКСКИХ РОМАНАХ //Spirit Time. – 2018. – №. 10. – С. 40-43.
7. Бекбергенова, З. (2023). ҚАРАҚАЛПАҚ ЖЫРАҰШЫЛЫҚ ӨНЕРИНИҢ ИЗЕРТЛЕНИҰ МӘСЕЛЕЛЕРИ. *Вестник музыки и искусства*, 1(2), 97–104. извлечено от <https://science.uzdknf.uz/index.php/science/article/view/117>

MAZMUNÍ

MUZÍKATANÍW

1	Allanbaev R.O. QOSÍQSHÍLIQTÍN BÚGINGI KÜNDEGI ÁHMIYETI.....	3
2	Kulchigayeva M. QORAQALPOQ XALQ QO‘SHIQLARINING O‘ZIGA XOS XUSUSIYATLARI HAQIDA	10
3	Charshemov J., Muratbaeva R. JANA RUXTAGÍ XALÍQ QOSÍQLARÍ.....	16
4	Charshemov J. XVI-XVII ASRLARDA BALETNING YEVROPADA KLASSIK RAQS TURI SIFATIDA RIVOJLANISHI	22
5	Abatbaeva R. QORAQALPOQ MUSIQA SAN‘ATIDA SYUITA JANRINING RIVOJI.....	28
6	Rasbergenova X.S. MUSIQANING INSON SALOMATLIGIDAGI O‘RNI VA AHAMIYATI.....	38
7	Abdisultanov J. QARAQALPAQ MUZÍKASINDAGÍ JANRLÍQ ÓZGESHELIKLER (QARAQALPAQ MUZÍKALÍ DRAMALARDÍN PAYDA BOLÍWÍ HÁM RAWAJLANÍWÍ).....	43
8	Charshemov J., Orazalieva G. BAROKKO DÁWIRINÍN GARMONIYASÍ.....	49
9	Zuxurov M. VIOLONCHEL SAZ ASBABINÍN KELIP SHÍGIWI, ORKESTR HÁM KAMER ANSAMBLERINDE TUTQAN ORNI.....	54
10	Uzoqov D.S. UYG‘UR MUSIQALI TEATRINING MARKAZIY OSIYODA PAYDO BO‘LISHI.....	59

KÓRKEM ÓNER

11	Mamutov P.A. KOMPOZITOR HIKMAT RAJABOV ÓMIRI HÁM DÓRETIWSHILIGI HAQQÍNDA.....	65
12	Abdikarimova I. QARAQALPAQSTAN RESPUBLIKASINDAGÍ BIRINSHI FLEYTA ATQARÍWSHÍSÍ.....	71
13	Sobirjonov A. O‘ZBEK OPERA XONANDALIGIGA VA MILLIY QO‘SHIQCHILIGIGA ERGASH YO‘LDOSHEVNING QO‘SHGAN HISSASI.....	76
14	Saidxonov A.S. XX ASR YANGI VENA MAKTABI IJODKORLARI TARIXNING YANGICHA KO‘RINISHI.....	80
15	Dauletbaev T.Q. QORAQALPOQ BAXSHICHILIK SAN‘ATINING RIVOJIDA G‘AYRATDIN UTEMURATOVNING MEHNATLARI....	90
16	Matimuratov S. QARAQALPAQ KÓRKEM ÓNERINDE XOSH HAWAZ BÚLBÚL TAMARA DOSHUMOVANÍN TUTQAN ORNÍ...	95
17	Oñgarbaeva L. CHANG SAZ ÁSBABINÍN TARIYXÍ HÁM USTAZ ATQARÍWSHÍLARÍ.....	100
18	Sharipov A.Sh. XONANDALIKDA IJROCHILIK TAMOYIL VA ME‘ZONLARI.....	106

MUZÍKA PEDAGOGIKASÍ

19	Rajabov X.J. QASHQAR RUBABI BASLANG'ISH SABAQ BARISINDAGÍ TÁLIM MASHQALALARI TIYKARINDA.....	110
20	Abatbaeva U.A. ART-PEDAGOGIKALIQ HÁM ART-TERAPEVTIKALIQ TEXNOLOGIYALAR TIYKARINDA BASLANG'ISH KLASS OQIWSHILARIN ESTETIK TÁRBIYALAW MODELÍ.....	118
21	Jumaniyazov O'. O'QUVCHILARGA XALQ CHOLG'ULARINI O'RGATISHDA SHARQ ALLOMALARI MUSIQIY RISOLALARINING AHAMIYATI.....	125
22	Любимцева В.С. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ – ВАЖНОЕ УСЛОВИЕ ДЛЯ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО МАСТЕРСТВА ПРЕПОДАВАТЕЛЯ.....	131
23	Matjanova M. OQIWSHILARDÍ ESTETIK TÁRBIYALAWDA ÁMELIY QOLLANIW METODLARÍ, FORMA HÁM QURALLARI...	136
24	Jumabaev A. NOTA OQIW TÁJIRIYBESINDE ATQARIWSHILIQ KÓNLIKPELERIN ÓZLESTIRIW HÁM QÁLIPLESTIRIW.....	143
25	Раджабова Н. АКТИВИЗАЦИЯ ТВОРЧЕСКИХ НАВЫКОВ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ИНТОНАЦИОННЫХ ОСОБЕННОСТЕЙ МЕЛОДИИ В МЕТОДИКЕ ПРЕПОДАВАНИЯ СОЛЬФЕДЖИО....	149
26	Mutalov D.A. YOSHLARNING MA'NAVIY SHAKLLANISHIDA MUSIQANING O'RNI.....	154

JÁMIYETLIK-GUMANITAR PÁNLER

27	Palimbetov K.S. QARAQALPAQ XALÍQ DÁSTÚR FOLKLORÍNÍN ÚYRENILIW MÁSELESÍ.....	160
28	Bekbergenova Z. 1990-2000-JÍLLARDAĞÍ QARAQALPA AMATURGIYASÍ HAQQÍNDA	168
29	Marziyayev J.K. EKOLOGIK MADANIYAT VA UNI SHAKLLANTIRISH: EKOLOGIK MUAMMONI OLDINI OLISHNING BIR USULI SIFATIDA.....	176
30	Sadenova G.P. KÓRKEM SHÍĞARMALARDA EPITETTÍN QOLLANÍLÍW ÓZGESHELIKLERI HÁM USÍLLARÍ.....	181